

Infracțiunea de trafic de persoane. Prezentare, aspecte controversate și delimitarea de alte infracțiuni

*The Crime of Human Trafficking. Presentation,
Controversial Aspects and Delimitation from Other Crimes*

Lector univ. Dr. Hunor KÁDÁR

Facultatea de Științe și Arte,
Departamentul de Științe Juridice, Universitatea Sapientia
Avocat - Baroul Bihor
Email: kadar.hunor@okt.kv.sapientia.ro

Abstract. The author proceeds to an analysis of the crime of human trafficking, which was taken over from the special legislation and which for the first time is regulated in the Romanian Criminal Code. A classical analysis of the crime is carried out by presenting the legal and material object, the objective and subjective side of the crime. A series of decisions handed down by the Romanian High Court of Cassation and Justice regarding the crime of human trafficking is presented. The author analyses almost all controversial issues discussed in the legal literature or in judicial practice regarding the crime of human trafficking. In the end, the author proceeds to analyse the relationship between the crime of human trafficking and other crimes such as deprivation of liberty, migrant trafficking, child trafficking, or pimping.

Keywords: human trafficking, exploitation, pimping, human dignity, constraint, decisions of the High Court of Cassation and Justice

Aspecte introductive

Infracțiunea de trafic de persoane nu are corespondent în vechiul C.pen., însă, cu unele modificări minore, infracțiunea avea corespondent în incriminarea din art. 12 alin. (1) din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, incriminare abrogată prin art. 94 pct. 2 din Legea nr. 187/2012.

Incriminarea din noul C.pen. este de natură să evite interpretările diferite și practica neunitară creată în aplicarea incriminărilor din legea specială,

reprezentând transpunerea în dreptul intern a obligațiilor rezultate din actele juridice internaționale la care România este parte¹.

Obiectul juridic

Unii autori au arătat că infracțiunea are ca obiect juridic relațiile sociale referitoare la libertatea și demnitatea persoanelor vulnerabile, relații care presupun interdicția exploatării acestei categorii de persoane, fără să menționeze în mod expres că am fi în prezența unui obiect juridic complex². Alți autori au mers mai departe și au afirmat faptul că obiectul juridic al infracțiunii analizate este complex, principala valoare socială ocrotită fiind dreptul la libertatea de voință și acțiune, iar valorile sociale protejate pe plan secundar ar fi demnitatea, integritatea corporală și sănătatea subiectului pasiv³. În doctrină s-a subliniat că elementul de particularitate în cazul acestei infracțiuni este faptul că o ființă umană este tratată la fel ca un obiect, aspect care pune în discuție încălcarea principiului demnității umane⁴.

Obiectul material

Având în vedere faptul că infracțiunea se îndreaptă împotriva libertății persoanei, inclusiv în componenta ei fizică, este posibil ca fapta să aibă obiect material. Ca atare, obiectul material este corpul persoanei în ipoteza în care fapta se comite prin constrângere fizică asupra acesteia⁵.

Subiecții infracțiunii

Subiectul activ al infracțiunii, în varianta tip, nu este circumstanțiat, putând fi orice persoană fizică sau juridică. În varianta agravată, prevăzută la alin. (2) su-

- 1 G. Antoniu, T. Toader (coord.), *Explicațiile noului Cod penal*, vol. III, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 149.
- 2 V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială I. Infracțiuni contra persoanei și infracțiuni contra patrimoniului*, ediția a II-a, Editura C.H. Beck, București, 2017, p. 156; R. Bodea, B. Bodea, *Drept penal. Partea specială*, Editura Hamangiu, București, 2018, p. 122.
- 3 M. A. Hotca, M. Dobrinioiu, *Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații*, ediția a II-a, Editura C.H. Beck, București, 2010, p. 43.
- 4 S. Bogdan, D. A. Șerban, *Drept penal. Partea specială, Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*, ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2020, p. 285.
- 5 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 156; I. Gârbuleț, „Traficul de persoane, proxenetismul, lipsirea de libertate și înșelăciunea. Deosebiri”, în *Revista de Drept Penal* 1/2011 (de aici înainte *RDP*), p. 36; R. Bodea, B. Bodea, *op. cit.*, p. 122.

biectul activ este un funcționar public aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu. Participația este posibilă în toate formele: coautorat, instigare sau complicitate.

Subiectul pasiv poate fi orice persoană fizică majoră în viață. Dacă subiectul pasiv al infracțiunii este un minor și subiectul activ cunoaște acest aspect, se va reține infracțiunea de trafic de minori prevăzută de art. 211 C.pen.

În privința ipotezei în care sunt traficate mai multe persoane în aceeași împrejurare, a fost adoptată Dec. nr. 49/2007 a ICCJ în soluționarea unui recurs în interesul legii conform căreia traficul de persoane comis asupra mai multor subiecți pasivi, în aceleași condiții de loc și de timp, constituie o infracțiune unică, în formă continuată, iar nu mai multe infracțiuni aflate în concurs. În doctrină s-a arătat că din perspectiva noii poziții a infracțiunii, aceasta fiind plasată în titlul dedicat infracțiunilor contra persoanei, decizia susmenționată a ICCJ va fi mai dificil de aplicat⁶. În același sens s-a susținut că, fiind o infracțiune contra persoanei, pluralitatea de subiecți pasivi va determina reținerea unei pluralități de infracțiuni⁷. Alți autori au arătat că decizia susmenționată își găsește aplicabilitate și pe viitor⁸.

Decizia nr. 49/2007 a ICCJ a fost criticată pentru motivul că lasă nesoluționată problema dacă există sau nu concurs de infracțiuni în situația în care o singură acțiune incriminată, spre exemplu transportarea, este orientată către mai multe victime. S-a arătat că într-o asemenea situație vor exista tot atâtea infracțiuni concurente câte persoane au fost lezate prin activitatea infracțională⁹. Același autor a arătat că în situația în care o persoană efectuează, la intervale de timp diferite și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, mai multe dintre acțiunile prevăzute alternativ de textul de incriminare, trebuie reținut un concurs de infracțiuni, dacă există mai multe persoane vătămate prin aceeași activitate infracțională¹⁰.

Latura obiectivă

Elementul material al infracțiunii se realizează printr-o acțiune, în una dintre următoarele cinci modalități: recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane.

6 S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 287.

7 M. Udrioiu, *Drept penal. Partea specială*, ediția a III-a, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 128; I. C. Spiridon, „Observații referitoare la Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane”, în *Dreptul* 1/2008, p. 207; C. S. Muntean, „Prostituția în contextul traficului de persoane”, în *Caiete de Drept Penal* (de aici înainte *CDP*) 2/2008, p. 91; A. Florea, „Trafic de persoane și proxenetism. Exploatarea persoanei. Aspecte controversate. Problema concursului de infracțiuni”, în *Dreptul* 5/2019, p. 140-141.

8 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 160.

9 M. A. Hotca, M. Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 48.

10 *Idem*, p. 48.

Recrutarea presupune identificarea, racolarea victimei în vederea exploatării. Recrutarea, ca modalitate alternativă prin care are loc traficarea, constă în atragerea victimei spre a fi exploatată în vederea obținerii de profit. Astfel, acțiunea unei inculpate de a aborda victimele în diverse localuri, fără a avea anterior relații de prietenie sau amicitie cu acestea și de a le propune să meargă în străinătate pentru a munci, precizându-le că este posibil să întrețină și relații sexuale pentru obținerea de bani, oferindu-le ajutor material în acest scop, se circumscrie noțiunii de recrutare în accepțiunea textului de lege¹¹.

Transportarea presupune deplasarea victimei cu orice mijloace de transport din locul în care se află spre locul unde urmează să fie exploatată din țară sau din străinătate. Într-o speță, instanța de judecată a reținut că fapta inculpaților de a transporta mai multe persoane din România în Spania, chiar dacă s-au aflat sau nu în același autoturism cu persoanele vătămate, însă din modul în care au acționat, folosind același punct de trecere al frontierei, în aceeași zi, repartizând persoanele vătămate în vederea obținerii de beneficii materiale de pe urma practicării cerșetoriei, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane în modalitatea transportării¹².

Transferarea presupune, ca și în cazul transportării, deplasarea victimei dintr-un loc în altul, cu diferența că, în cazul transferului, locul inițial în care se află victima este deja sub controlul altei persoane¹³. În practica judiciară se reține transferarea atunci când are loc transmiterea victimei de la un traficant la altul, fiind vândută ca o marfă, inițial fără ca ea să știe, sau face obiectul unei alte „tranzacții” încheiate între traficanți (spre exemplu, schimbul)¹⁴. S-a arătat că există transfer și în ipoteza în care victima este deplasată de la o adresă la alta, dar rămâne sub controlul aceluiași traficant¹⁵.

Adăpostirea presupune cazarea victimei ori găzduirea acesteia. Cazarea constă în instalarea unei persoane temporar într-o locuință sau în alt amplasament, iar găzduirea constă în primirea unei persoane într-o locuință și adăpostirea vremelnică a acesteia¹⁶. În practica judiciară s-a reținut că fapta unui inculpat de a o caza în locuința sa pe persoana vătămată, iar prin amenințări repetate cu alungarea din locuință și prin exercitarea de violențe fizice asupra ei, de a o obliga să practice prostituția, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane comise în modalitatea cazării (în prezent adăpostirii)¹⁷. Într-o altă speță, s-a reținut că fapta inculpatului de a caza persoana vătămată în scopul exploatării ei și de a trage foloase, percepând personal banii pentru actele sexuale pe care

11 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 1773/2008 în M. Udriou, *op. cit.*, p. 129-130.

12 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 765/2009 în I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 39.

13 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 157.

14 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 1389/2010 în M. Udriou, *op. cit.*, p. 129.

15 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 157.

16 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 1389/2010 în M. Udriou, *op. cit.*, p. 129.

17 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 4640/2006 în I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 40.

aceasta le întreține cu diverși clienți aduși de inculpat, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane în modalitatea cazării (în prezent adăpostirii)¹⁸.

Primirea presupune o preluare fizică a victimei, combinată cu asumarea exercitării influenței și controlului asupra acesteia¹⁹. Există primire în situația în care victima a fost preluată de către un traficant de la altul, ca urmare a unei tranzacții intervenite între cei doi²⁰.

Latura obiectivă a infracțiunii este întregită prin stabilirea unor *condiții esențiale, alternative*, care sunt atașate elementului material. Astfel, elementul material, în oricare din modalitățile lui, trebuie să se realizeze în vreuna din ipotezele prevăzute expres de textul de incriminare²¹: a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate; b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a victimei; c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra victimei.

a) *Comiterea faptei prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate*

Constrângerea victimei se va putea realiza prin amenințare, violență sau orice alte mijloace de constrângere fizică sau psihică (spre exemplu, sustragerea documentelor de identitate sau a pașaportului, administrarea unor substanțe halucinogene, lipsirea de hrană). În această variantă infracțiunea de trafic de persoane absoarbe infracțiunea de amenințare, loviri sau alte violențe, lipsire de libertate²². Dacă însă consecințele acțiunilor de trafic depășesc urmările specifice infracțiunilor susmenționate, provocând vătămarea corporală sau moartea persoanei traficate, va exista un concurs de infracțiuni între infracțiunea de trafic de persoane și vătămare corporală, omor sau loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, după caz²³. În practica judiciară au existat multe situații în care traficul de persoane s-a realizat prin constrângerea victimei. Astfel, într-o speță în sarcina inculpatei s-a reținut faptul că, împreună cu victima, pe care a însoțit-o, au ieșit din țară prin punctul de trecere a frontierei Borș, cu un autocar, la destinație fiind așteptată de alți doi inculpați. În Spania, victima a locuit într-un apartament, unde a și fost anunțată că urmează să practice prostituția în favoarea celor doi inculpați.

18 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 440/2006 în I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 40.

19 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 157.

20 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 1389/2010 în M. Udriou, *op. cit.*, p. 129. În același sens, a se vedea M. A. Hotca, M. Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 50; I. C. Spiridon, *op. cit.*, p. 206; I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 41.

21 Pentru analiza acestor cerințe esențiale, a se vedea M. Udriou, *op. cit.*, p. 130-133.

22 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 158; I. C. Spiridon, *op. cit.*, p. 206; A. Bucur, „Considerații asupra infracțiunilor de trafic de persoane și proxenetism”, în *CDP* 1/2007, p. 82; R. Bodea, B. Bodea, *op. cit.*, p. 123.

23 V. Dobrinioiu, N. Neagu, *Drept penal. Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 118; M. Udriou, *op. cit.*, p. 134; R. Bodea, B. Bodea, *op. cit.*, p. 123.

Deoarece inițial victima a refuzat, cei doi inculpați au amenințat-o că va avea de suferit familia sa, rămasă în România, respectiv un copil minor, condiții în care victima a acceptat, a fost dusă într-un club de noapte, unde i s-a spus ce tarife trebuie să practice. Până la urmă, victimei i s-a permis să se întoarcă acasă în România, dar i s-a reținut cartea de identitate, certificatul de naștere, în scopul de a o obliga să se întoarcă în Spania²⁴. Într-o altă cauză s-a reținut că recrutarea, transportarea în străinătate și cazarea mai multor persoane, prin amenințare, violență și alte forme de constrângere, în scopul exploatării prin obligarea acestora să săvârșească infracțiuni de furt de bunuri, valorificate de către inculpați, întru-nește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane²⁵.

Răpirea este o formă particulară de lipsire de libertate fizică a unei persoane prin luarea forțată sau frauduloasă a acesteia din mediul său și ținerea într-un alt loc și într-o stare care nu-i permite să acționeze conform voinței sale²⁶.

Inducerea în eroare reprezintă o modalitate frecvent folosită de către traficanți pentru a convinge potențialele victime să accepte serviciile propuse. Victima este înșelată de traficant prin prezentarea unor informații false referitoare la tipurile de servicii pe care el și complicitii săi le acordă. Spre exemplu, traficantul comunică persoanelor recrutate că își asumă obligația de a le asigura toate condițiile necesare deplasării lor în statul în care acestea doresc să-și caute un loc de muncă. Pentru serviciul propus, traficantul solicită în avans o sumă de bani, urmând ca restul banilor să fie achitați după angajarea victimelor la serviciu în străinătate. O altă metodă o constituie oferirea unor promisiuni false privitoare la avantajele de care persoana racolată va beneficia în statul străin. Traficantul promite victimei că o poate angaja, în altă țară, la un serviciu bine remunerat în calitate de dansatoare, chelneriță, menajeră sau chiar prostituată, în condiții avantajoase. Inducerea în eroare se poate realiza și prin necomunicarea intențiilor adevărate, pe care le urmărește traficantul. În acest caz, acesta nu comunică victimei despre intenția sa de a o transmite altor persoane, care o vor exploata sub diverse forme și va fi supusă unui tratament inuman²⁷.

În practica judiciară există foarte multe situații în care s-a reținut traficul de persoane sub modalitatea inducerii în eroare. Astfel, într-o speță, victima care l-a auzit pe inculpat că urmează să plece la muncă în străinătate și că ar putea să o ajute să muncească la un centru pentru îngrijirea copiilor cu deficiențe psihice, i-a cerut inculpatului să o ajute să plece la muncă în străinătate. În acest scop, inculpatul a procurat formularele pentru obținerea pașaportului, a plătit taxele necesare, a cumpărat biletul de călătorie pentru victimă, i-a dat acesteia mai multe sume de bani, necesari la frontieră, și a îndrumat-o în vederea întâlnirii, în străinătate,

24 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 2087/2010 în M. Udrioiu, *op. cit.*, p. 131.

25 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 1940/2011 în M. Udrioiu, *op. cit.*, p. 133.

26 M. A. Hotca, M. Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 51.

27 V. Dobrinioiu, N. Neagu, *op. cit.*, p. 118.

cu o altă persoană. Ajungând în străinătate, victima a fost cazată într-un club, în scopul practicării prostituției, fiindu-i luat pașaportul²⁸. Într-o altă speță s-a reținut că victimele au fost recrutate și cazate în localul inculpatului, cu promisiunea mincinoasă că vor avea loc de muncă pe baza unui contract legal încheiat, că vor primi un salariu fix și un comision pentru ca, ulterior, să fie obligate la practicarea prostituției, fiind constrânse prin amenințare și acte de violență²⁹. S-a reținut traficul de persoane prin modalitatea inducerii în eroare în sarcina inculpatei care a racolat potențialele victime ca urmare a prezentării unor realizări de succes ale altor persoane ajunse la muncă în Coreea de Sud, impresie pe care a creat-o prin mistificarea realității și pe care a amplificat-o prin aceea că, de fiecare dată, la ușa apartamentului său erau cozi formate din mai multe persoane ce așteptau să discute cu inculpata în același scop, al plecării în Seul pentru a munci în condiții avantajoase. În speță, o parte a victimelor a fost exploatată prin muncă în Coreea de Sud³⁰. Într-o altă cauză, ICCJ a stabilit că în examinarea conținutului infracțiunii de trafic de persoane, înșelăciunea este o infracțiune mijloc pentru săvârșirea infracțiunii scop, respectiv traficul de persoane prin exploatarea prin muncă, majoritatea persoanelor vătămate nu aveau loc de muncă în momentul recrutării, erau lipsite de venituri și aveau în întreținere copii minori, amăgirea victimelor fiind amplificată și prin aceea că inculpata le-a asigurat transportul până în Italia³¹. În fine, într-o altă cauză, s-a reținut că fapta de a recruta, transporta, caza și primi persoane pentru a fi angajate în străinătate, în schimbul unor sume de bani, de către făptuitori care nu au calitatea de agenți de ocupare a forței de muncă în străinătate, prin înșelăciune cu privire la condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate, în scopul exploatării lor prin executarea unei munci cu încălcarea normelor privind aceste condiții și fără încheierea unor contracte legale de muncă, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane³².

În doctrină s-a subliniat faptul că în varianta comiterii infracțiunii de trafic de persoane prin inducere în eroare nu suntem în prezența unei infracțiuni complexe, întrucât poate exista trafic de persoane prin inducere în eroare, fără să fie necesar să existe și o infracțiune de înșelăciune³³.

Abuzul de autoritate presupune exercitarea abuzivă a influenței de fapt sau a autorității de drept pe care traficanții o avea asupra victimei. În practică s-a constatat că sunt relativ dese situațiile în care foste victime ale traficului de persoane consimt, în schimbul unor sume de bani oferite de membrii rețelelor de traficanți,

28 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 5847/2004, în N. Cristuș, *Traficul de persoane, proxenetismul, crima organizată. Practică Judiciară*, Editura Hamangiu, București, 2006, p. 49, apud V. Dobrinioiu, N. Neagu, *op. cit.*, p. 118-119.

29 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 4239/2009 în M. Udriș, *op. cit.*, p. 132.

30 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 4001/2008 în M. Udriș, *op. cit.*, p. 132.

31 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 3414/2008 în M. Udriș, *op. cit.*, p. 132-133.

32 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 3361/2008 în M. Udriș, *op. cit.*, p. 134.

33 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 158; M. Udriș, *op. cit.*, p. 131.

să determine alte tinere asupra cărora au autoritate, să devină victime ale traficului de persoane. Au fost întâlnite situații în care victimele au fost traficate de mătuși, unchi, veri, chiar și o situație în care o tânără și-a traficat sora mai mică³⁴. Într-o speță s-a reținut că inculpatul, abuzând de autoritatea de părinte, cât și prin folosirea înșelăciunii și a violenței, a exercitat în mod direct și indirect o constrângere fizică și morală, în scopul de a o determina pe fiica sa să practice prostituția, faptă care întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane³⁵.

b) Comiterea infracțiunii profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori starea de vădită vulnerabilitate a victimei

Profitarea de imposibilitatea victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința presupune reprezentarea de către subiectul activ a stării de vulnerabilitate a victimei și exploatarea acesteia. O persoană se află în neputință de a se apăra când nu are resurse fizice să se opună acțiunii făptuitorului. Victima se află în neputință de a-și exprima voința în situația în care acesteia îi lipsește capacitatea psiho-fiziologică de apreciere a caracterului conduitei sale, chiar dacă se află în posibilitate fizică de a se apăra (spre exemplu, un debil mental)³⁶. Dacă starea de neputință a fost provocată de traficant, infracțiunea se reține în varianta constrângerii³⁷.

c) Comiterea infracțiunii prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra victimei

Oferirea presupune ca bunurile oferite să fie înfățișate persoanei care are autoritatea asupra victimei în vederea obținerii consimțământului acesteia la exploatarea victimei. Nu prezintă relevanță pentru reținerea infracțiunii dacă oferta este acceptată sau nu.

Darea presupune remiterea efectivă a banilor sau a altor foloase, precum și primirea acestora de către persoana care are autoritatea asupra victimei în vederea obținerii consimțământului acesteia.

Primirea presupune că făptuitorul intră în posesia banilor sau bunurilor remise în vederea obținerii consimțământului victimei.

Acceptarea promisiunii presupune acordul persoanei care are autoritate asupra victimei privind primirea de bani sau bunuri.

Urmarea imediată a infracțiunii este reprezentată de punerea în pericol a libertății și demnității persoanei care este sau urmează să fie exploatată.

Legătura de cauzalitate rezultă *ex re*, adică din materialitatea faptei.

34 V. Dobrinioiu, N. Neagu, *op. cit.*, p. 119.

35 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 374/2009 în I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 45.

36 M. A. Hotca, M. Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 52.

37 V. Dobrinioiu, N. Neagu, *op. cit.*, p. 119.

Latura subiectivă

Infrațiunea de trafic de persoane se comite prin intenție calificată cu scop special și anume scopul exploatării victimei. Noțiunea de exploatare a unei persoane este definită de art. 182 C.pen. Astfel, conform textului de lege sus-menționat prin exploatarea unei persoane se înțelege: *a)* supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat; *b)* ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire; *c)* obligarea la practicarea prostituției, la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau la alte forme de exploatare sexuală; *d)* obligarea la practicarea cerșetoriei; *e)* prelevarea de organe, țesuturi sau celule de origine umană, în mod ilegal.

Având în vedere existența acestui scop special pe care făptuitorul îl urmărește cu ocazia comiterii infrațiunii, doctrina majoritară consideră că infrațiunea de trafic de persoane se poate comite doar cu intenție directă³⁸. Totuși, există și autori care consideră că infrațiunea analizată se comite cu intenție în ambele sale variante³⁹. Trebuie remarcat că ICCJ nu a adoptat o poziție unitară în ceea ce privește latura subiectivă în cazul infrațiunii de trafic de persoane, în unele decizii reținând posibilitatea comiterii doar cu intenție directă⁴⁰, în altele admitând și posibilitatea comiterii cu intenție indirectă⁴¹.

Se poate observa că în definiția dată de art. 182 lit. a) C.pen. prin exploatare nu se mai înțelege și executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii „cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate”, însă aceasta nu echivalează cu intervenția unei legi de dezincriminare în cazurile în care scopul urmărit de făptuitor a fost acela de a supune o persoană la prestarea unei munci în mod forțat, în condiții de aservire pe care prestatorul muncii nu le-ar fi agreat în ipoteza în care ar fi avut deplina libertate de a-și exprima voința⁴².

Formele infrațiunii

Infrațiunea de trafic de persoane se consumă în momentul în care se realizează elementul material în oricare dintre modalitățile prevăzute de legiuitor. Dacă se realizează succesiv mai multe modalități ale elementului material asupra unei

38 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 158; M. Udriou, *op. cit.*, p. 134; V. Dobrinioiu, N. Neagu, *op. cit.*, p. 119; G. Antoniu, T. Toader (coord.), *op. cit.*, p. 151; I. Rusu, „Observații critice referitoare la infrațiunea de trafic de minori”, în *Dreptul* 4/2012, p. 172-173; A. Florea, *op. cit.*, p. 145; I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 47; R. Bodea, B. Bodea, *op. cit.*, p. 125.

39 S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 288; M. A. Hotca, M. Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 53.

40 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 1389/2010, în M. Udriou, *op. cit.*, p. 135.

41 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 1498/2004, apud M. A. Hotca, M. Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 59.

42 În acest sens a se vedea ICCJ, sec. pen., dec. nr. 76/RC/2015 în M. Udriou, *op. cit.*, p. 135.

persoane, spre exemplu, aceasta este recrutată și apoi transportată, fapta se consumă în momentul realizării primei modalități a elementului material. Pluralitatea de modalități ale elementului material, exercitate asupra aceleiași persoane, în aceeași împrejurare nu duce la pluralitate de infracțiuni. Cu excepția recrutării, celelalte modalități ale elementului material (transportarea, transferarea, adăpostirea și primirea) presupun o prelungire în timp, așadar, în aceste cazuri, infracțiunea îmbracă formă continuă⁴³.

Tentativa este posibilă și se pedepsește, conform dispozițiilor art. 217 C.pen.

Varianta agravată

Pentru existența variantei agravate este necesar ca fapta să fie săvârșită de un funcționar public în sensul art. 175 C.pen. care se află în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Nu are relevanță dacă fapta săvârșită are sau nu legătură cu atribuțiile de serviciu ale funcționarului public, ceea ce contează este ca acesta să se afle în exercițiul acestor atribuții în momentul comiterii infracțiunii.

Consimțământul victimei

Pentru că libertatea unei persoane este o valoare disponibilă, dispozițiile art. 210 alin. (3) C.pen. stabilesc că acordarea consimțământului persoanei victimă a traficului nu constituie cauza justificativă prevăzută de art. 22 C.pen.

Delimitarea infracțiunii de trafic de persoane de alte infracțiuni

a) Delimitarea de infracțiunile care presupun exploatarea victimei

Conform unei orientări doctrinare infracțiunea de trafic de persoane este o infracțiune-mijloc prin care se înlesnește exploatarea ulterioară a victimei. Exploatarea, cerută doar ca scop special urmărit de făptuitor, face ca infracțiunea de trafic de persoane să fie autonomă în raport cu faptele de exploatare efectivă. De aceea, în cazul în care exploatarea îmbracă forma unei infracțiuni, pe lângă traficul efectiv, se va reține în concurs și infracțiunea scop, dacă traficanțul a și exploatat persoana respectivă⁴⁴. Într-o formulare oarecum similară s-a arătat că, în situația în care scopul

43 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 160; M. Udriou, *op. cit.*, p. 136; R. Bodea, B. Bodea, *op. cit.*, p. 126.

44 S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 288. În același sens, a se vedea G. Antoniu, T. Toader (coord.), *op. cit.*, p. 151; M. A. Hotca, M. Dobrinou, *op. cit.*, p. 54; A. Florea, *op. cit.*, p. 143-144; G.

exploatării este realizat, ne aflăm în prezența unui concurs real de infracțiuni între infracțiunea de trafic de persoane și infracțiunea care formează scopul exploatării (spre exemplu, sclavie – art. 209 C.pen., supunerea la muncă forțată sau obligatorie – art. 212 C.pen., proxenetism – art. 213 C.pen., exploatarea cerșetoriei – art. 214 C.pen.), cu condiția ca atât activitatea de trafic, cât și activitatea subsecventă de exploatare să fie realizată de aceeași persoană⁴⁵. Această orientare doctrinară este susținută de Decizia nr. XVI/2007 a ICCJ pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, conform căreia în situația în care o persoană acționează asupra altei persoane prin modalitățile specifice infracțiunii de trafic de persoane, iar ulterior exploatează acea persoană prin obligarea la practicarea prostituției, se va reține un concurs de infracțiuni între trafic de persoană și proxenetism⁴⁶. Pentru a pronunța această soluție, dată sub imperiul vechiului C.pen., ICCJ a avut în vedere obiectul juridic diferit al celor două infracțiuni, respectiv dreptul de libertate de voință în cazul traficului de persoane și apărarea bunelor moravuri în relațiile de conviețuire socială în cazul proxenetismului. Acest raționament este greu de susținut în continuare sub noul C.pen., având în vedere că ambele infracțiuni se regăsesc în capitolul destinat traficului și exploatării persoanelor vulnerabile, proxenetismul fiind scos din capitolul infracțiunilor care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială. Având în vedere în principal acest raționament bazat pe schimbarea obiectului juridic al infracțiunii de proxenetism în viziunea noului C.pen., în doctrină s-a avansat opinia conform căreia este exclusă reținerea concursului între infracțiunea de trafic de persoane și proxenetism în sarcina aceluiași subiect pasiv, decizia sus-menționată dată ICCJ pierzându-și valabilitatea⁴⁷.

b) Delimitarea de infracțiunea de lipsire de libertate

Varianta infracțiunii de trafic de persoane comisă prin răpire absoarbe infracțiunea de lipsire de libertate. În acest sens a fost adoptată decizia nr. 1/2008 prin care ICCJ a soluționat un recurs în interesul legii stabilind că fapta persoanei care recrutează, transportă, transferă, cazează sau primește o altă persoană pe care a lipsit-o de libertate, prin răpire, în scopul exploatării, constituie infracțiunea complexă de trafic de persoane, nefiind incidente și dispozițiile privind lipsirea de libertate. În cuprinsul deciziei sus-menționate, ICCJ a invocat drept argument

C. Zaharia, „Armonizarea infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane cu alte infracțiuni”, în *CDP* 4/2008, p. 18-19.

45 V. Dobrinou, N. Neagu, *op. cit.*, p. 120; R. Bodea, B. Bodea, *op. cit.*, p. 123.

46 Înainte de adoptarea deciziei sus-menționate în doctrină s-a arătat că traficul de persoane nu poate absorbi proxenetismul, impunându-se reținerea concursului de infracțiuni. A se vedea S. Corlățeanu, B. Simion, „Unele aspecte controversate privind infracțiunile de trafic de persoane și proxenetism”, în *Dreptul* 4/2005, p. 200; C. S. Muntean, *op. cit.*, p. 98.

47 V. Cioclei, *op. cit.*, p. 172. În sensul că în situația expusă mai sus, infracțiunea de trafic de persoane absoarbe infracțiunea de proxenetism, a se vedea M. Udriou, *op. cit.*, p. 145; A. Bucur, *op. cit.*, pp. 87, 90.

pentru soluția absorției caracterul special al infracțiunii de trafic de persoane în raport cu infracțiunea de lipsire de libertate. În doctrină s-a arătat că un argument suplimentar în sensul absorției ar putea fi și acela al valorii sociale protejate prin cele două fapte, valoare socială parțial comună. Atât lipsirea de libertate, cât și traficul de persoane protejează libertatea persoanei ca valoare socială (atât în dimensiunea ei restrânsă, adică fizică, înțeleasă ca o libertate de mișcare, în cazul art. 205 C.pen., cât și în sens larg, libertate compatibilă cu respectul demnității umane, în cazul art. 210 C.pen.)⁴⁸.

c) Delimitarea de infracțiunea de trafic de migranți

În doctrină s-a subliniat faptul că scopul urmărit diferențiază infracțiunea de trafic de persoane de infracțiunea de trafic de migranți⁴⁹. Astfel, în timp ce traficul de persoane se realizează în scopul exploatării ulterioare a victimei, traficul de migranți presupune acțiuni realizate pentru trecerea ilegală a frontierei de stat, în scopul obținerii unor foloase materiale. Un element de diferențiere constă în faptul că, spre deosebire de traficul de migranți, traficul de persoane nu presupune întotdeauna trecerea unei frontiere de stat, putând avea și un caracter intern. Totodată, s-a arătat că în cazul infracțiunii de trafic de persoane, aceasta se comite în scopul exploatării victimei ajunse la destinație, în cazul infracțiunilor de trafic de migranți, scopul îl constituie trecerea frauduloasă a frontierei, fapta presupunând încetarea serviciilor traficantilor odată ce persoanele traficate au fost trecute ilegal peste frontieră⁵⁰.

d) Delimitarea de infracțiunea de trafic de minori

Elementul de diferențiere al infracțiunii de trafic de minori față de infracțiunea de trafic de persoane este legat de vulnerabilitatea particulară a victimei, legiuitorul incriminând orice fel de recrutare, transportare, transferare, adăpostire sau primire a unui minor, în scopul exploatării acestuia, modul concret de comitere este indiferent pentru ca fapta să constituie infracțiune⁵¹. În ceea ce privește relația infracțiunii de trafic de persoane cu infracțiunea de trafic de minori, în contrast cu considerentele Deciziei nr. 49/2007 pronunțate în soluționarea unui recurs în interesul legii, ICCJ a apreciat că în situația în care se traficează victime majore împreună cu victime minore, se va reține un concurs de infracțiuni⁵².

48 S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 290.

49 V. Dobrinioiu, N. Neagu, *op. cit.*, p. 120; S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 288-289; R. Bodea, B. Bodea, *op. cit.*, p. 125.

50 S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 289.

51 *Idem*, p. 291.

52 ICCJ, sec. pen., dec. nr. 2226/2009 apud S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 289, respectiv V. Cioclei, *op. cit.*, p. 162. În același sens, a se vedea M. Udroui, *op. cit.*, p. 137.